

Visste du att ...

Europas ekonomi har återhämtat sig från alla BNP-nedgångar de senaste 150 åren, så om historien får vägleda framtiden kommer Europa att återhämta hela BNP-tappet även denna gång

Finanskrisen 2008 ledde till en kraftig BNP-nedgång, och i EU som helhet har återhämtningen ännu varit svag. Möjligen speglas denna svaga återhämtning också i EU:s prognoser för den *framtida* BNP-utvecklingen, då dessa är betydligt försiktigare idag än de var före finanskrisen. Före 2008 prognostiserade EU en BNP-utveckling på cirka 2,2%/år fram till 2030. Dagens prognoser anger istället en genomsnittlig BNP-utveckling till 2030 på bara 1,4%/år. Men en historisk tillbakablick visar att Europas ekonomi har återhämtat alla finanskriser och BNP-nedgångar sedan 150 år tillbaka, däribland två världskrig och en djup depression under 1930-talet. Det är därför inte alls omöjligt att Europas ekonomi ånyo kommer att återhämta sig, även efter denna finanskris. Åtminstone borde EU:s energianalytiker se det som en – av flera – möjliga utvecklingsvägar. Men det gör man inte längre.

Bruttonationalprodukten har ökat med cirka 45% i EU28 under perioden 1990-2013. Ökningen har legat på 2-3%/år under större delen av perioden, med två tydliga undantag. Under åren i början av 1990-talet minskade bruttonationalprodukten i de nya medlemsländerna (negativ BNP), efter Sovjetunionens fall och den ekonomiska nedgången i Östeuropa. Det andra undantaget är finanskrisen under de senaste åren, med en mycket tydlig nedgång av bruttonationalprodukten under 2008-2009, med negativ BNP i EU28 under 2009 (-4,5%). Därefter har en viss återhämtning skett i ekonomin, men konjunkturen är fortfarande svag. Sedan 2008 har den *genomsnittliga* BNP-förändringen legat nära 0%/år.

Finanskrisen har påverkat prognoserna nedåt

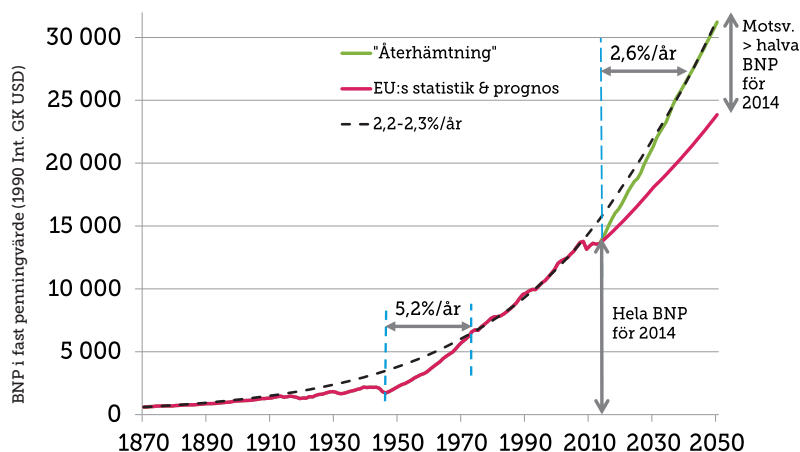
Finanskrisen har också påverkat EU:s prognoser för den framtida BNP-utvecklingen. Prognoserna från tiden före 2008 angav en genomsnittlig BNP-ökning till 2030 på cirka 2,2%/år (och cirka 2%/år till 2050). De prognoser som gjordes i samband med arbetet med EU Energy Roadmap 2050, som presenterades 2011, anger en klart lägre genomsnittlig BNP-ökning för perioden 2005-2030 på 1,6-1,7%/år, medan EU-prognoserna idag (2013) anger en genomsnittlig BNP-utveckling för hela perioden till 2050 på bara 1,4%/år.

Den resulterande skillnaden i BNP för år 2050 mellan dagens prognos och den prognos som gjordes 2007, dvs. före finanskrisen, är betydande. Prognosen från 2007 hamnar hela 7000 miljarder Euro högre än vad dagens prognos gör, vilket motsvarar så mycket som hälften av nuvarande BNP. Skillnaderna mellan prognoserna är alltså mycket stora.

Finanskriser och stora BNP-nedgångar är dock inget nytt. Under 1900-talet hade vi BNP-nedgångar i nivå med den under finanskrisens värsta år - år 2009 - vid en handfull tillfällen. De orsakades av de båda världskrigen och av depressionen på 1930-talet. Under perioden 1970-2000 var BNP i EU också nere på negativa värden (eller nollvärde) vid tre olika tillfällen.

Ekonomin i EU har alltid återhämtat sig

Efter samtliga dessa BNP-nedgångar, såväl de stora BNP-nedgångarna under världskrigen och 30-talets depression, som de vid de tre negativa BNP-perioderna under perioden 1970-2000, har Europas ekonomi återhämtat sig relativt snabbt. BNP-utvecklingen i Europa har därför kunnat hålla en genomsnittlig årlig tillväxt på 2,2-2,3%/år, ända sedan 1870 (se figuren). Den längsta återhämtningsperioden - och samtidigt den kraftigaste återhämtningen - skedde efter andra världskriget, då

BNP-utvecklingen i (Väst)Europa, under perioden 1870-2050, angiven som BNP i internationella dollar i 1990 års penningvärde (1990 Int. GK USD). Den röda linjen anger både den faktiska utvecklingen 1870-2013 (källa: Maddison Historical GDP Data) och den senaste prognosen för 2015-2050 i EU:s energiscenarier (källa: PRIMES Reference scenario 2013). Den gröna linjen visar en tänkt BNP-återhämtning, motsvarande halva den återhämtningstakt vi hade efter andra världskriget, och den streckade linjen visar en genomsnittlig BNP-utveckling på 2,2-2,3%/år för hela perioden 1870-2050, som jämförelse.

BNP-uppgången var i genomsnitt 5,2%/år under de 25 åren mellan 1945 och 1970.

Om historien får vägleda framtiden, är det därför inte alls orimligt att Europas ekonomi ånyo kommer skjuta fart, även efter denna senaste finanskris, och inom cirka 20 år ha återhämtat hela den BNP-nedgång som vi haft sedan 2008. För att en sådan utveckling skall bli verklighet krävs en genomsnittlig BNP-uppgång på 2,6%/år fram till 2030, alltså ("bara") halva den årliga genomsnittliga BNP-ökning vi hade i Europa efter andra världskriget.

Om en sådan återhämtning verkligen är möjlig idag, är dock inget som historien ger oss någon visshet om. Men historien ger oss i alla fall tillräckligt starkt stöd för att formulera (alternativa) scenarier som baseras på att Europas ekonomi gör en fullständig återhämtning, och studera vilka konsekvenser för energisystemet som det då skulle ge.

Bland alla de energiscenarier som EU-kommissionen nu analyserar, finns dock inget sådant scenario. I det scenario de benämner "high GDP" är den genomsnittliga BNP-ökningen 1,9%/år.